

«زنان و دختران» قربانیان اصلی اسیدپاشی

16 آبان 1402

عبدالصمد خرمشاهی، حقوقدان: اغلب کسانی که مبادرت به اسیدپاشی می کنند قصاص نمی شوند برای همین در برخی شهرهای ایران این جنایت رواج پیدا کرده است

چهارشنبه دهم آبان خبرگزاری‌ها اعلام کردند؛ روی يك زن در منطقه «امیرکبیر» بابل استان مازندران اسید پاشیده اند که ماموران نیروی انتظامی عوامل این واقعه را شناسایی و دستگیر کردند... اسیدپاشی نوعی از خشونت است که در برخی موارد منجر به مرگ قربانی می‌شود. در ایران اکثر قربانیان اسیدپاشی «زنان و دختران» هستند. در اغلب موارد، قربانیان اسیدپاشی توسط یکی از افراد نزدیک‌شان شناسایی و مورد حمله قرار می‌گیرند؛ خواستگاران که با جواب منفی روبرو می‌شوند یا افرادی که قصد تخریب صورت قربانی را دارند آن‌هم با انگیزه «انتقام»، متهمان اصلی این بزه هستند. برخی کارشناسان معتقدند؛ قوانین حقوقی و قضایی در زمینه مجازات اسیدپاشی بازدارنده نیست و البته برخی دیگر نیز معتقدند که با نقض قوانین اسیدپاشی روبه‌رو نیستیم و خلأ قانونی نداریم بلکه این حوادث نتیجه مستقیم وضعیت اجتماعی کشور است.

«اعتماد» در راستای خبر اسیدپاشی در بابل مجازات این جنایت را در گفت‌وگو با «عبدالصمد خرمشاهی» حقوقدان بررسی می‌کند که عیناً مطالعه می‌کنید.

کمی در مورد بزه اسیدپاشی توضیح بدهید.

اسیدپاشی یکی از جرایم بسیار هولناک و سهمگین علیه تمامیت جسمی افراد است و حتی بعضی مواقع شاهد بودیم که فرد آسیب‌دیده اگر می‌مرد، بهتر بود. چون به‌شدت دچار رنج و عذاب می‌شود و اسید دایم بدن فرد آسیب‌دیده را تحلیل می‌برد و فرد آسیب‌دیده در حال زجرکشیدن است. در بیشتر نظام‌های حقوقی دنیا اسیدپاشی يك پدیده ضدا اجتماعی تلقی می‌شود. اسیدپاشی به‌شدت نظم اجتماعی را به هم می‌زند و افکار و اذهان عمومی را دچار اضطراب می‌کند. به خصوص که شخص بزه‌دیده به‌شدت دچار رنج و غم می‌شود و به خاطر همین است که قوانین مجازات اسلامی، مجازات‌های سختی برای این جرم در نظر گرفته است.

آیا افرادی خاص در شغل‌های خاص می‌توانند اسید را تهیه کنند یا اسید به راحتی قابل تهیه است؟

هیچ مانعی برای تهیه اسید وجود ندارد و همه افراد می‌توانند اسید و مشتقات اسید را به هر شکل و به هر نحو و به راحتی از جاهای مختلف تهیه کنند. قبلاً طرحی در دست بود تا مجلس قانونی وضع کند که

اسید را به هر فردی نفروشد، ولی این طرح ناکام ماند. چون در عمل آن را نمی‌توان اجرا کرد. مثل اینکه ما قانونی وضع کنیم که فروش کارد یا قمه ممنوع شود. به هر حال این قوانین قابلیت اجرا ندارد. بنابراین تمام افراد به راحتی می‌توانند اسید و مشتقات آن را از هرجایی که خواستند تهیه کنند.

در قانون ما مجازات اسیدپاشی چیست و فردی که اقدام به اسیدپاشی کرده چه مجازاتی در انتظارش است؟

فرد اسیدپاش چون به شدت امنیت روحی و روانی جامعه را به هم می‌زند و آسیب شدید به مجنی علیه وارد می‌کند، طی دهه‌های قبل تاکنون مجازات‌های سنگینی برای آن در نظر گرفته شده است. اولین قانون مجازات اسیدپاشی در سال 1337 وضع شد و طبق این قانون حتی مجازات اعدام هم برای فرد اسیدپاش در نظر گرفته می‌شد، حتی اگر قربانی زنده می‌ماند. بعدها این قانون کم رنگ شد و با تصویب قانون قصاص قرار بود شخصی که اسیدپاشی می‌کند قصاص شود و مجازات قصاص صورت گیرد، اما در سال‌های اخیر دیدیم به لحاظ اینکه تساوی در اعمال قصاص مقدور نبود اغلب کسانی که مبادرت به اسیدپاشی می‌کردند قصاص نمی‌شدند و مدتی در زندان می‌ماندند و با گرفتن رضایت از قربانی آزاد می‌شدند. این وضع باعث شد در سال‌های اخیر در برخی شهرهای ایران جنایت اسیدپاشی رواج پیدا کند و بسیاری از زنان و دختران که قربانی اصلی این قضیه بودند دچار آسیب‌های جدی و شدید شوند. به همین خاطر بود که قانونگذار به فکر این افتاد؛ قانون مجازات اسیدپاشی سال 1337 را تشدید کند.

در قانون جدید که سال 1399 تصویب شد پاشیدن عمده اسید یا هر نوع ترکیب شیمیایی دیگر که باعث صدمه، مرگ یا نقص عضو قربانی شود با قصاص نفس یا قصاص عضو روبه‌رو خواهد شد، اما آنچه قابل توجه است؛ این قانون بیشتر جنبه حمایتی از آسیب‌دیدگان این بزه را در نظر گرفته است.

اگر قربانی نتواند هزینه‌های درمان ناشی از آسیب را پرداخت کند آیا به عهده فرد اسیدپاش است که این هزینه‌ها را پرداخت کند؟

اگر آسیب‌دیده نتواند هزینه درمان خود را فراهم کند یا شخصی که اسید پاشیده قادر به تامین مالی بزه‌دیده نباشد تمهیداتی اندیشیده شده که مبالغی از این خسارت از صندوق تامین خسارات بدنی به آسیب‌دیده پرداخت می‌شود. به هر حال آن چیزی که مد نظر است؛ باید قوانینی وضع شود یا تمهیداتی در نظر گرفته شود که جنبه بازدارندگی داشته باشد و تا زمانی که بستر ارتکاب جرم تا حدودی از بین نرفته، نباید امیدوار باشیم که آمار اسیدپاشی کم شود یا به صفر برسد.

اسید و مشتقات اسید در تمام دنیا وجود دارد، اما در کشورهای پیشرفته آموزش‌های اخلاقی، فرهنگی و... به مردم داده می‌شود. در نتیجه مردم مبادرت به این عمل نخواهند کرد. بیشترین آمار اسیدپاشی در کشورهای آسیایی اتفاق می‌افتد. به خصوص در پاکستان و همچنین در کشورهایی که زمینه ارتکاب جرم در آن فراهم است.

چه تدابیری به کم شدن این جرم کمک می‌کند؟

اتخاذ تدابیر پیشگیرانه و راهکارهایی جهت از بین بردن آثار جرم می‌تواند تا حدودی آمار ارتکاب این بزه وحشتناک و ضد بشر را کاهش دهد.